

Lausunto

09.05.2022

Asia: VN/3215/2021

Väliraportti: Vapaa!-Fri! -hanke vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi ikääntyvässä yhteiskunnassa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto Vapaa – Fri! – hankkeen väliraportista

6.5.2022

Oikeusministeriö pyytää Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistykseltä lausuntoa Vapaa!-Fri! -hankkeen väliraportista.

Hankkeen väliraportissa kuvaillaan hankkeessa esiin nousseita havaintoja vapaaehtoistoiminnan tilasta Suomessa, siihen vaikuttavista ja sitä haastavista tekijöistä. Väliraportin tarkoituksena on ollut rakentaa kokonaiskuva vapaaehtoistoiminnan kenttään kohdistuvista haasteista ja niiden juurisyistä sekä tuoda esiin vapaaehtoistoiminnan erilaisia vaikutuksia yhteiskunnassa. Raportissa esitetään sidosryhmille kysymyksiä eri aihealueista. Saadun lausuntopalautteen perusteella hankkeessa arvioidaan, mitä esiin nousseita teemoja tulisi selvittää tarkemmin ja mistä näkökulmista.

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen hallitus hyödyntää lausunnoissaan maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunnan lausuntoa ja kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Luku 2.:

Valittu termi ”vapaaehtoistoiminta” on hyvä valinta vapaaehtoistyön sijasta. Sen sijaan: ”Nykyään vapaaehtoistoiminnalla korvataan osittain aiemmin hyvinvointivaltion ylläpitämiä julkisia palveluita” on ongelmallinen, oikeampi muotoilu voisi olla vaikkapa vapaaehtoistoiminnan rooli julkisten palvelujen rinnalla on kasvanut.

Vapaaehtoistoiminnalle määritellyn rahallisen arvon suhteen olisi tärkeää huomioida koronapandemian vaikutukset toimintaan.

Vapaaehtoistehtävistä käytettävissä esimerkeissä korostuvat sote-järjestöjen vapaaehtoistehtävät, vaikka suuri osa vapaaehtoistoiminnasta tapahtuu mm. liikunnan ja urheilun parissa.

Vapaaehtoistoiminta edellyttää koordinaatiota ja johtamista. Alueellisesti tässä on merkittävä rooli

myös verkostojärjestöillä, jotka voivat tukea vapaaehtoistoimintaa järjestäviä tahoja. Tähän työhön tarvittaisiin lisäresursseja, joka suunnataan suoraan alueille.

Luku 3.:

Käytössä on yleisesti käsite saavutettavasta vapaaehtoistoinnasta. ”Hankkeen sidosryhmät pitävätkin tärkeänä, että kunnilla ja muilla viranomaisilla olisi luotuna valmiit verkostot kansalaisyhteiskunnan kanssa myös kriisien hoitamisen näkökulmasta.” on tärkeä huomio. Tähän tarvitaan vahvempaa yhteistyötä eri toimijoiden näkökulmasta

Luku 5.

Vapaaehtoistoinnin elinvoimaisuuden ja kansalaisten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta tulee ratkaista vapaaehtoistoinnin vaikutukset työttömyysetuuksi tavalla, joka mahdollistaa myös työttömien henkilöiden osallistumisen vapaaehtoistointaan. Ongelmana on pelotevaikutuksen lisäksi myös lainsäädäntö. Tarvitaan mahdollisesti lainsäädännön tason muutoksia, ja lisäksi ohjeistusta järjestö -ja työttömyysturvan ammattilaisille ja ymmärryksen lisäämistä näiden toimijoiden välillä.

Muita huomioita:

- On tarve selvennykselle siitä mikä on OKM rooli vapaaehtoistehtäviä tarjoavien toimijoiden tukemisessa
- Järjestöt kaipaavat apua ja tukea käytännön asioihin. Monet asiat aiheuttavat epäselvyyttä ja siksi eri järjestöissä toimitaan eri tavoin (esim. kulukorvaus -asiat vapaaehtoisille tai vapaaehtoisten kiittäminen).
- Vapaaehtoistoimintaa tarjoavat myös muut kuin järjestöt (srk/kunnat).
- Työikäisten/työajalla tehtävä vapaaehtoistoiminta
- Hyvinvointialue muodostaa tulevaisuudessa tärkeän, uuden yhdyspinnan vapaaehtoistyöhön ja siihen liittyvään koordinaatioon

Pajula Elina
Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry